

Heni Erceg: Travestija spomina

Kar 72 odstotkov današnjih srednješolcev ne ve, da je bila NDH fašistična država

Maše, maše ... molitve povsod naokrog. Toda za kaj v resnici letošnjega maja molijo Hrvati? Za »pokončanje« virusa in iznajdbo cepiva? Za zmago HDZ na bližajočih se volitvah? Za takšno ali drugačno turistično sezono? Ali za »nedolžne žrtve komunističnega totalitarizma«? Če sodimo po številnih majske romanjih hrvaških politikov in njihovih desničarskih podrepanikov, Hrvati intenzivno molijo za revizijo zgodovine, za dokončno vzpostavitev že skoraj uzakonjene pripovedi, v kateri se hrvaška zgodovina začne in končuje leta 1945 na svetem kraju, v avstrijskem Pliберку. Tam, kjer so Titovi krvoloki pobili več deset tisoč »nedolžnih vojakov in civilistov«, ki so se pred vkorakanjem partizanov v Zagreb pognali v beg in skušali prestopiti mejo z Avstrijo. Vodja ustaške države jih je pustil na cedilu, otovorjen s precejšnjimi količinami zlata jo je pravočasno popihal, seveda ob pomoči cerkve, in potem do smrti mirno živel v Španiji.

Torej, letošnji ustaški semenj v Pliберку je bil odpovedan zaradi pandemije in prepovedi avstrijskih oblasti, zato so državni uradniki obiskovali pokopališča in grobišča po vsej Hrvaški in Sloveniji in se klanjali »žrtvam partizanskega nasilja«. Toda vse to je bilo nekako obrobno, medijsko neprivlačno, zato so se organizatorji pliberške obletnice domislili, da obstaja mesto, kjer so ustaši sicer pobili približno deset tisoč Judov, Romov, antifašistov ... vendar je v »slavnih« dnevih kvizlinške države Hrvaške sodilo k njenemu ozemlju. Sledila je maša za »nedolžne žrtve iz Pliberka« v Sarajevu, v stolnici v mestnem središču, daroval pa jo je kardinal Vinko Puljić. Sarajevo je zasmradil s politikantskim govorom, v katerem je na dolgo in široko oddeklamiral stališča hrvaških revizionistov in sedanjih oblasti, ki jim je uspelo doseči, da kar 72 odstotkov današnjih srednješolcev ne ve, da je bila

NDH fašistična država.

Hrvaški škofi so neskončno daleč od kolegov v Nemčiji, saj so ti ob praznovanju dneva zmage nad fašizmom odkrito priznali krivdo, ker je cerkev podpirala naciste, hrvaško politično vodstvo pa ne premore niti toliko razuma, da se ne bi spuščalo v prenašanje svoje ustaške nostalgije v Sarajevo in v podlo spodkopavanje že tako ali tako krhkih političnih in mednarodnih odnosov v Bosni. Ne, maša za pliberške žrtve – med katerimi so bili poleg zloglasnih zlikovcev, ki so bili v večini, tudi nedolžni ljudje, česar ne zanika nihče pri zdravi pameti – je potekala pod pokroviteljstvom hrvaškega parlamenta prav v dneh, ko je ves svet praznoval 75. obletnico zmage nad fašizmom. Zmage, h kateri so hrvaški partizani prispevali nepopisno pomemben delež, saj jih je padlo 65 tisoč, z njo pa so hrvaška ozemlja, ki jih je ustaška oblast dobrohotno podarila Italiji, spet postala del matice.

Zato je bila molitev v Sarajevu odvratna, saj je v tem mestu ustaški zločinec Maks Luburić tik pred koncem vojne osebno poklal še preostale antifašiste ali jih pobesil na drevje v sarajevski četrti Marindvor, kljub temu pa niso bili vredni spomina in molitve poglavarja katoliške cerkve v BiH. Tako kot premier Hrvaške, predsedujoče svetu EU, ni niti z besedo obudil spomina na dan zmage nad fašizmom, čeprav je bilo antifašistično gibanje na Hrvaškem eno od najmočnejših v zavojevani Evropi. Ni ga omenil, ker bi s tem ogrozil desničarski, prevladujoči nauk, da Hrvaška, ki je bila v vojni ena od zmagovalk, zmage prav zaradi Pliberka ne bi smela slaviti. Morala bi žalovati, kot je v Sarajevu, s čimer se je ponorčevala iz tamkajšnjih revizionistov, ki so tudi sami preimenovali mestne ulice, poimenovane po partizanih, in jim namesto tega podelili imena muslimanskih pripadnikov ustaškega režima.

Heni Erceg

je bila urednica
legendarnega
hrvaškega časopisa
Feral Tribune

Toda v Sarajevu nikoli ne gre vse gladko, zato je na ulice prišlo nekaj tisoč antifašistov in protestiralo proti maši v stolnici, proti propagiranju zločinov nacistične države, to je bil upor, kakršen v Hrvaški, izvoznici domačega fašizma v sosednjo državo, žal ni mogoč. Zato je bosanska izdaja Večernjega lista izšla z naslovnico, na kateri je pisalo *Kardinal Puljić brani Sarajevo!*. V mestu so menda ogroženi Hrvati in katoliška cerkev, prenos maše iz stolnice pa ni bil kar tako omogočen samo Hrvaški televiziji in njeni podružnici zgovornega imena TV Herceg-Bosne.

Toda zakaj se Hrvaška svojega antifašizma tako sramuje ali pa do njega kaže zgolj prigradniški odnos? Ker si, prežeta z nacionalizmom, shizofreno prizadeva vzpostaviti vzporedno stvarnost, torej utrditi pomen nekdanje fašistične države in zmage antifašističnega, partizanskega gibanja. Toda kako sočasno slaviti ustaško Hrvaško in partizansko osvoboditev te države izpod fašizma? Seveda z lažnim prikazovanjem tega zgodovinskega obdobja, kar je dobrodošlo tudi pri reviziji zadnje vojne, za zanižanje zločinov »naših junakov« nad Srbi in izganjanja srbskega prebivalstva iz Hrvaške. Zato hrvaški parlament vztrajno zavrača pokroviteljstvo nad dnevom zmage nad fašizmom ali obletnico bitke na Sutjeski, v kateri je bilo tistega davnega maja med padlimi kar 80 odstotkov hrvaških partizanov. Z utemeljitvijo, da se je to »zgodilo v sosednji državi«. Čisto drugače, kot je ravnala v zvezi s profašistično mašo v sarajevski stolnici.

Zato je Hrvaška z odsotnostjo resnice in travestijo spomina obsojena na nenehen beg pred svojo boljšo, antifašistično preteklostjo. ×